

Eugeniusz Pawłowski

SŁOWNICTWO „PAŃSTWA MUSZYŃSKIEGO”

Od redakcji: W *Almanachu Muszyny* 2001 prezentowaliśmy artykuł Eugeniusza Pawłowskiego pt. „Osobliwości regionalnego języka Muszyny i Tylicza”. Obecnie zamieszczamy drugą część napisanego przed laty artykułu, który do druku przygotował prof. Leszek Bednarczuk. Całość rozprawy ukazała się w „*Studia Linguistica*” (t. I, s. 475-510) Akademii Pedagogicznej w Krakowie w 2002 roku.

Prezentowany w tegorocznym *Almanachu* fragment zawiera przede wszystkim słownik gwary muszyńskiej. Parokrotnie już publikowaliśmy opracowania dotyczące tego tematu (patrz: M. Przyboś, Ł. Przyboś „Muszyńskie nazwy” – *AM* 1997, M. Przyboś „Słowniczek muszyńskich określeń uznanych za obraźliwe” – *AM* 1998, A. Czarnowski „Jeszcze o muszyńskich nazwach” – *AM* 1998, F. Kmiotowicz „Język dawnej Muszyny” – *AM* 1999 i in.), sądzymy jednak, że niniejszy tekst również wzbudzi zainteresowanie czytelników. Napisany został w latach sześćdziesiątych, ale wiele wyrażen tu cytowanych nadal pojawia się w potocznym języku muszynian i tyliczan.

* * *

Podstawowymi źródłami, na których oparłem moje badania były: 1. rękopiśmienny „Słownik gwary Muszyny” Witolda Wiśniowskiego, użyczony mi łaskawie przez autora i 2. gwarą muszyńską pisana powieść pt. *Czarownica* (Londyn 1956) Franciszka (Franka) Kmiotowicza, autochtona muszyńskiego, zamieszkałego w Kanadzie; uzupełnił jego materiał słownikowy Stanisław Miczułski, również autochton z Muszyny. Niewielki materiał słownikowy opublikowali też: F. J. Tryszczyła, również autochton, w czasopiśmie „Lud” oraz H. Nuzikowska w czasopiśmie „Ziemia” (zob. wykaz skrótów i bibliografię na końcu). Materiał z powieści Kmiotowicza otrzymałem z drugiej ręki, z wypisów Wiesławy Czerniec, ponieważ książka, przesłana do Polski w kilku egzemplarzach, jest praktycznie niedostępna. Przy tym materiał beletrystyczny, zapisany nie przez językoznawcę, może tu i ówdzie nasuwać wątpliwości. Bardziej pewny jest materiał W. Wiśniowskiego, ale i on wymagał udokumentowania badaniami terenowymi, które przeprowadziłem w samej Muszynie i jej przysiółku – Folwarku – oraz w Tyliczu. Badania te nie tylko zweryfikowały znaczną część wspomnianego wyżej materiału, ale też wzbogaciły go o wiele innych słów i form gwarowych, pozwoliły również wydzielić warstwę słów zupełnie zapomnianych, jeszcze innych, choć nieużywanych, lecz dotąd żywych w mowie starszego pokolenia. Informatorami byli autochtoni z Muszyny i Tylicza.

Informacje te potwierdziły występowanie nawet we współczesnym, potocznym języku muszynian i tyliczan dużej liczby słów i wyrażen podanych w materiale Kmiotowicza i Wiśniowskiego, ale przeważnie tylko w mowie najstarszego pokolenia, powyżej lat sześćdziesięciu; pewna część wyrazów została przejęta i przez młodsze pokolenie. Oczywiście nowi mieszkańcy Muszyny czy Tylicza – inteligencja, robotnicy, czy inni

przybysze – już tych prowincjonalizmów nie znają. Wydaje się, że Tylicz przechował do dziś w potocznej mowie więcej tych leksykalnych prowincjonalizmów niż Muszyna, jakkolwiek w ogólnym rachunku całości słownictwa wraz z archaizmami już nieużywanymi – to słownictwo jest uboższe od słownictwa Muszyny. Oczywiście trudno ściśle określić, które wyrazy są jeszcze powszechnie używane, także i przez młodych, które przez starsze i najstarsze pokolenie, a które tylko w pamięci najstarszych jeszcze żyją, wreszcie które są ogólne, a które zawężone do pewnych środowisk, grup społecznych (np. rolników) czy zawodowych (robotnicy leśni, flisacy). Żeby to wszystko określić, trzeba by przebadać kilkudziesięciu informatorów w różnym wieku i z różnych środowisk, co przekraczałoby możliwości autora i ramy tej rozprawki. Ale zebrane informacje pozwalają już zorientować się w zasobie leksykalnym obu miast, a także w zachowanych jeszcze szczątkach systemu gramatycznego gwary muzyńskiej.

W szczegółowym słowniku stosuję następujący układ: po hasło podaję znaczenie, względnie znaczenia wyrazu z ewentualnym kontekstem oraz lokalizacją: Musz. = Muszyna, z ewentualnym dodatkiem Folw. = Folwark, Tyl. = Tylicz. Źródła (informatorów) podaję tylko wtedy, gdy poszczególne relacje różnią się między sobą formą lub znaczeniem. Negatywne wypowiedzi oznaczam tylko wtedy, gdy informator stanowczo zaprzeczał istnieniu danej formy czy wyrazu. Przed hasłem podaję kwalifikatory informujące, czy wyraz jest jeszcze w żywej mowie /*/, czy już zaginął /+/. Brak takiej informacji oznacza brak ustalenia okoliczności, ale zarazem prawdopodobieństwo, że wyraz może być jeszcze używany przez starszych. Wreszcie następują dodatkowe informacje (często wypowiedzi samych informatorów) oraz ewentualne wiadomości o występowaniu wyrazu czy jego odmianach w innych gwarach. Do umieszczenia wyrazu w słowniczkach wystarcza nawet jedna informacja, co wtedy wyraźnie zaznaczam. Źródła oznaczam skrótami: Km., Wiśn., Lud XIV (zob. wykaz skrótów i spis informatorów na końcu rozprawki).

Materiał językowy podaję w pisowni literackiej, ale uwzględniającej wymowę lokalną, gwarową. A więc *przepiórka*, nie *przepiurka*, bo tak odczyta każdy *prz*, *krz*, *ó* itp. Natomiast *siebie*, *się* zgodnie z wymową gwarową i ogólnopolską. Wyjątkowo, gdy tego wymaga osobliwe brzmienie fonetyczne, stosuję i pisownię czysto fonetyczną, np. *meiso*, *peisć*, *jzyk* ‘mięso, pięść, język’; *ł* w słowniku oznacza *u* niezgłoskotwórcze, *ó* nie zdradza, czy dźwięk równy *u*, czy odrębny fonem *ó*.

Słownik

**ba, jak nie?* – jakżeby nie? – Musz. /4/.

**ba la* – wykrz. powątpiewania – Musz. /4/, por. *baj prawie* i *baj prawda* – Ziemia IV 763.

bale – ale – Musz., *bale hej!* – Ziemia IV 763 – zob. wyżej. Na Górnym Śląsku *bali*, w Zakop. *bale* ‘albo’. – Mag. SGP Ø.

**bandzior* – banior, basen wodny – Musz., ts. Mag. SGP (Lud XIV 252) i Ziemia IV 715 oraz AJPP 335 ze Spisza; u Kmiet. *bandzioró* ‘gdzie woda spada z młyna’; w Tyl. tylko *banior*. Por. PPod. 166, K Ø.

- +beleja** – chłopak byle co = **+belej // ledaco /3/**.
- *belej // belej** – niedorozwinięty – Tyl. – K i Mag. SGP Ø
- belełkacz** – blaszany dzwonek dla krów – Musz. /2/. – Od *belekać* – o dzwonekach dla bydła i owiec
- blindać** – łązikować, włóczyć się – Musz. /: Za czym blindasz?/, Tyl.: *blindać się* – płatać się. K I 62 *beleadać się* i *beletać*, Mag. SGP Ø.
- +bobalki** – kluski z drożdżowego ciasta, posypane makiem, got. na wilię – Musz. /3/, wg Lud XIV 250 i Ziemia 783: kluski polewane miodem; K I 93 z sanockiego.
- bodak // kolak** – oset lub inna koląca roślina – tylko Tyl. z obj. “z ruskiego”. Por. bodiak (ukr.) Mag. SGP z “dawnej wsch. Galicji”.
- bogańcze** – buty robocze – Musz., Tyl. Lud XIV 252: podarte trzewiki. Por. AJPP 400: *bogancie*, *-ce*, *bugańce* itp. – ze Spisza, z Orawy, Czadeckiego i Ciesz.
- boleśnica** – czyrak – Ziemia IV 784.
- *bortak** – przewz.: głuptak, niedorozwinięty – Musz. i Tyl., Mag. SGP z Musz. Ziemia IV 744 mylnie *bortak*.
- bortula** – ż. od *bortak* – Musz., Tyl. – Mag. SGP Ø.
- borykać** – przewracać, robić nieporządek – Musz., Tyl.: *Nie borykaj! Krety zborykali /3, sic!/. Zborykał jak dzik /6/*. W tym znac. Mag. SGP z Rogoźnika n.-tars.: *borukać* i K I 108 *borykać* w Krak.
- bosorka** – wiedźma odbierająca krowom mleko Musz. /Wiśn./, *bajczarka /3/*, Tyl.-K I 108 *bosarka* z Chocholowa, a AJPP z Czarnego czadeckiego /Słowacja/.
- bożękać** – narzekać, użalać się, mówić: Boże! Boże! – Ziemia IV 738.
- bratczyk** – członek cechu – Ziemia IV 748.
- *bulanik** – placek z tartych ziemniaków, pieczony na blasze – Musz., ts. Ziemia IV 783; w Tyl. *pagacz*. Mag. SGP w tym znac. i K Ø.
- bulwak** – przewz.: człowiek gruby – Musz. /3/, czł. nadęty a głupi /1,2?/, Kmiet.; K Ø.
- bulwan** – kabotyn, nadęty, głupi – Musz., Tyl. – Mag. SGP Ø.
- *burdyska** – turecka chustka na plecy – Musz., ts. Mag. SGP: kosztowne burdyski z Limanowskiego; w Tyl. *b*. Por. też w Mag. SGP *burdysówka* ‘chustka na głowę l. na plecy’ i *burnuska* ‘ch. na plecy’.
- +capek** – kołowrotek ławeczkowy prosty – Musz., w Tyl. tylko *wózek*, Mag. SGP Ø.
- *capina** – klinowate narzędzie żelazne z zakrzywionym ostrzem do przesuwania i toczenia ściętych pni – Musz., Tyl.; Mag. SGP tylko z Sękowej gorlickiej.
- +chachnawy** – mówiący przez nos, niewyraźnie – Tyl., *chuchnawy* – ‘ts.’ – Musz., *chachanawy* = *bortak* /Km./ – Mag. SGP Ø.
- chłapkać** – jeść łapczywie – Musz. /1: *łapkać*/, w Tyl. tylko *chapać*. Mag. SGP Ø, tylko *jeść w chłapki* ‘łapczywie i głośno’ z Rzesz., por. też K I 184 *chłapać* ‘być chciwym’ z Beskidów.
- chrabuzie** – gałęzie, odpadki drzewne w lesie – Musz. /3 i Km./, *charabuzie* – Musz. /1 – niepewne/, *tabuzie* – Tyl., Musz. /2/. – Mag. SGP Ø.
- chuchnawy** – zob. *chachnawy*
- chykać** – 1. odbijać się – Musz., Tyl. /*Chykło mu się!*; 2. łkać, zanosić się: *Chyka w płaczu* – Musz. /Km., 1. wątpl./ Mag. SGP Ø, tylko *hykać* w tym znac. ze Śl.

- ciabrać /się?!** – kapać się, rzucać się w wodzie, chlapać się – Musz., ts. Sromowce Wyż.
 Por. K I 220: *c. się* od Łopusznej n.-tars. W Tyl. Ø. W PPod. 174 *ciaprać się* ‘myć się’.
- ciumrak** – popychadło, niedojda – Musz., Tyl. – Mag. SGP tylko *ciuma, ciumajda, ciumak, ciumra, ciumraga* z Liman., K Ø.
- cmorkać** – pociągać nosem – Musz., Tyl.: wg Km. *smoktać* ‘pić’, co wątpliwe – Mag. SGP Ø.
- cutro** – zob. *ciutro* w gr. II.
- *czatyna** – cetyna, gałązki jodły i świerka – Musz., Tyl. To samo na Spiszu.
- czerebla** – jakaś mała rybka /strzelba?/ – Musz. /Wiśn., 1/ – Mag. SGP Ø.
- czubrać** – szarpać za włosy – Musz., Tyl. Por. podhal. *cubrzyć* i kasz. ts. Mag. SGP.
- +czuchać** – myć, szorować ostrą szczotką /podłogę/ – Musz., Tyl. /wg 5. “to po rusku”/:
 MAGP m. 179: *fosty cuxać* – Niedzica; także ‘wachać’ i ‘trzeć na tarle’. Ziemia IV 784
 mylnie: *czuchrać*.
- *czyrać, poczyrać** – wymieniać się: *poczyrali sie* – Musz., Tyl., zob. niżej czyranka. Por. podhal. *ciarać się*.
- czyranka** – 1. zamiana, wymiana, głównie małżeńska – gdy dwaj młodzi żenią się – jeden z siostrą drugiego – Musz., Tyl.: *Na czyranke poszli* /Tyl. 6/; 2. także gdy ktoś kupił coś niekorzystnie /Musz. 2/ – Mag. SGP Ø.
- czyrpiel** – przerębla – tylko Musz., /Wiśn./ *czyrpiel*. Mag. SGP Ø.
- *daco**, dop. *daczego* – coś, byle co – Musz., Tyl. powszechne, ts. Mag. SGP z Orawy, ale także z Beska sanockiego.
- *dagdzie** – gdzieś, gdzieniegdzie, byle gdzie – Musz., Tyl. – powszechne. Mag. SGP Ø.
- *dakiedy** – kiedyś (prawdop. też ‘byle kiedy’) – Musz., Tyl. – jw. Mag. SGP ‘niekiedy’ – Orawska Połhora /Słowacja/.
- *dakto**, dop. *dakiego*, cel. *dakiemu, dakomu* itd. – ktoś, ktokolwiek – Musz., Tyl. (powsz.), Mag. SGP z Orawy.
- *daktóry** – którykolwiek – Musz., Tyl. (powsz.), Mag. SGP z Orawy.
- dohadać się, *zdohadać się** – dogadać się, domyślać się, zorientować się – Musz., Tyl. – Mag. SGP ‘domyślić się’ – z Lubatowej i Krościenka W. /krośn./
- dryndać** – biec – Musz., Tyl., *podryndować* (w Musz. raczej *-uwać*) – Micz.; Mag. SGP ‘lecieć truchcikiem’ z dąbr.-tarn., por. Musz. /3/: *Ale drynda ten koń*. K I 380 w innych znac.
- dudonić** – “mówić wielokrotnie bez skutku” /Wiśn./ – Musz.: *Nie dudoń tylo!* – Zob. *nadudać*. K i Mag. SGP Ø.
- dziady** – ciasto na mleku, pokrajane w płaty, polane masłem i posypane serem – Ziemia IV 783.
- dziagać** – kopać kilofem – tylko Tyl. /5/. – Mag. SGP tylko *dziagan* ‘rodzaj motyki’ z rzesz., SW I 630 (pod: *dziachnąć*) znac. 2: ‘uderzyć’. K I 424: *dziakać*.
- dziama** – gęba (zwł. otwarta) – Musz.: *Coś tak dziame otworzył?* /1/; Mag. SGP w innych znac. z pd. Polski. W Tyl. Ø.
- dzilinkać** – dzwonić – Tyl., /Musz./; wyraz raczej dziec. Mag. SGP Ø.
- dzirgać, dz. się** – wieszać się, chwytąć się czegoś, czepiać się – Musz., Tyl.: *Nie dzirgaj się po tych płotach* /6/.- Mag. SGP O, K I 431 z Podhala.

- fakto* – Musz., Tyl. /5/, ts. Ziemia IV 744, *fakta* /6/, *fakuta* – Musz. /Micz./ – 1. wiązka szczypek połupanych z suchego drąga sosnowego, zapalana jako pochodnia przy połowie ryb /1, Micz./; 2. pochodnia zapalana na Rezurekcję – Tyl. /Musz. 3?/, pochodnia używana przy połowie ryb – Ziemia jw.; Mag. SGP *fakto* ‘pochodnia’ – z Podhala, K II 4 *fakta* z Podh. i in. okolic.
- **fryśny* – rażny, żwawy, prędki – Musz., Tyl.
- **fryśno* – żwawo, prędko – Musz., Tyl. *skoro*; Mag. SGP i MAGP XII m. 578 z Musz. /Lud XIV 253/; K II 31 także z Podhala.
- **gańcz* męs. – wada, przygana, ‘feler’ – Musz., Tyl.: *Taki gańcz ma* – Mag. SGP tylko z Krościenka W. krośn.: ‘cechy ujemne bydła przy kupnie’.
- **girgi, na g.* – na plecy, na barana: brać na girgi, chodź na girgi, pójdziemy hajty ‘na pole’ – Tyl., Musz., ale /1/: *hajci*. Mag. SGP Ø.
- głóździć, przygłóździć* – przygwoździć i gwoździć – Musz. (= gwoź-).
- głuszka* – gorączka – Musz. /3/. Mag. SGP Ø w tym znac.
- gotica* – gołe miejsce w górach – Musz., Tyl. Ø. Mag. SGP z Kasz.
- gotdyr* – goły, ubogi – tylko Musz., Tyl. Ø. Mag. SGP i K Ø.
- gradusz* – gradus, stopień w kościele – Musz. /3/ i /Micz./, inni: *gradus*.
- granik* – ręczny wyciąg mechaniczny do układania stert pni, drzewa – tylko Musz., Tyl. Ø. Mag. SGP tylko z Samocic dąbr.-tarn.
- halandra* – Tyl., *haladyja, haladryja* – Musz. – duża sala, halandryje /?/ – wysokie mieszkanie /tylko Wiśn./ – Mag. SGP Ø.
- + *hałęga* – gałąź – Musz.: Lud XIV 253 i /3/, ts. w Mag. SGP. K Ø.
- harpagan* – przewz.: mocny, chytry – Musz., zły człowiek, ‘niedotykany’ – Tyl. /5/, bezczelny, natrętny, chamowaty – Tyl. /6/. Mag. SGP jeden zapis z b. pow. suskiego.
- hojkier* – “nic z tego”, “figa z makiem” – Musz., Tyl. – Mag. SGP Ø.
- horbek, horb* – pagórek – Musz., Tyl., por. przysłowie: *Zje sie i na horbie, jak tylko jest w torbie*. Fon. ruska = ‘garb, garbek’, Mag. SGP Ø.
- **howeda* – przewz. = smętek wściekły – Musz., Tyl. – Por. podhał. *howieda* ‘bydło’ lub ‘drób’. – Mag. SGP Ø.
- **huk-jarek* – osobliwe zestawienie ‘duży potok’ – Musz. Por. *jarek*. – Mag. SGP Ø.
- huścić sie* – wg Wiśn. ‘bawić się, tańczyć, szaleć’; wg /5/ w Tyl. Ø, wg /6/ tylko przenośnie: *przehuścić* – przepuścić (majątek). Mag. SGP w znac. 1.-Ø.
- hyn* – tam – Musz. /2/, Wiśn., wg /1/ tylko *hynok*, w Tyl. tylko *hań*. Mag. SGP Ø.
- **hynten* – tamten – Musz., Tyl. tylko *hańten*. – Mag. SGP Ø.
- **jak raz!* – wykrz. – part. ‘właśnie!’ – Musz., Tyl.: *Jak raz się udało!*, także ‘dobrze mówicie’ /6/.
- jałmużnik, -ica* – dziad, żebrak, – żebraczka – Ziemia IV 784.
- jarek* – potok – Musz., Tyl. – /tylko 5/ +j.: *na jarku woda* – słowac. *jorek* ze Spisza, poza tym Mag. SGP Ø.
- +*kapać* – biedować – tylko Musz. – Lud XIV 253. Mag. SGP w innych znac.
- kapra* – zastygła ropa w oku – Musz.; Tyl. *tylko kaprawe oczy*. Mag. SGP Ø.
- +*każne lochy* – więzienie – Musz.; Tyl. Ø, Mag. SGP Ø.
- kied, ked* – kiedy – Musz. /Lud XIV 253 /, Mag. SGP Ø.

- kickać sie** – kiwać się – Musz. /u Km.: **kieckać się**: *kieckata mi się głowa!*, Tyl. Ø. Mag. SGP z Mszany Gór.: *Cos tak kyckos?* (o chodzeniu) – ts. Musz. /3/. – K II 336: *kickać* – wodą przyskać – z Podhala /Chochołów/.
- kienąć** – wypaść: *Nie wychylaj się, bo kieniesz* – Musz. /4/; Mag. SGP Ø.
- *kiłtać** – kuleć – Musz.; w Tyl. Ø; Mag. SGP Ø.
- kiłtak, kiłtawy** – kulawy – Musz., Ziemia IV 744 **kiłtawy** /?/, w Tyl. Ø; Mag. SGP Ø.
- kirtak, kirtawy** – pokręcony – Musz., np. drzewo kirtawe. Mag. SGP Ø.
- *kitkać** – łaskotać, ckliwić – Musz., Tyl.: *Nie kitkaj mnie* – K II 358 z Ropcz., ale też z Kaszub, *kickać* ze Spisza.
- klipać** – mrugać oczami – Musz., Tyl. – Mag. SGP ts. z Huty St. buczackiej.
- kobza** – jako przezw. ‘dorosła dziewczyna’ (po trzydziestce): **stara kobza**: Musz., Tyl. – Mag. SGP Ø.
- kocie pazurki** – rośl. ukwap (*Antennaria droica*) tylko Musz. /2/, **kocie łapki** /?/. Mag. SGP i K Ø.
- kocury, kocurki** – gat. dużych poziomek – tylko Musz., Mag. SGP Ø.
- *kolak** – oset – Musz., Tyl. /6: **bodak**/; Mag. SGP w innych znac. K II 398 ‘cierń’ z Ropcz.
- kopanice** – sanie wiejskie dwuczęściowe – Musz., Tyl. – Poza tym SW II 46, Mag. SGP oraz MAGP II m. 51 *kopanice* to ‘płozy sań’ – z pd.-wsch. Polski /K II 424 w tym znac. Ø/; zatem w znac. ‘całych sań’ to wyraz muszyńsko-tylicki.
- kózka** – kołowrotek typu ławeczkowatego (ukośny) – tylko Musz. Wraz ze znikaniem desygnatu zanika też zapewne i wyraz. Mag. SGP Ø.
- kurcza** – narośl – Ziemia IV 784.
- +kurdafija** – zamieć – Musz., w Tyl. **kurniawa**. Mag. SGP Ø.
- kurzyłka** – rogowa lub drewniana pochewka na osetkę do ostrzenia kosy – Musz. i Tyl. /2: **kuzułka** ?/. Mag. SGP Ø.
- kuszczyca** – gatunek suchej trawy na halach – Musz., Tyl. **psiarka** /6/, a więc to *Nardus stricta*; **kuscyca** // **kozia broda** podana przez /5/ wydaje się wątpliwa, bo ta druga nazwa oznacza ‘kozibród łąkowy’ (*Tragopogon*), K i Mag. SGP Ø.
- kwara** – dziecko łakome, ew. i dorosły – Musz., ts. Ziemia IV 783, w Tyl. Ø. Zob. **skwarny** i **kwarować, pokwarować**. Mag. SGP Ø.
- kwarować**, dok. **pokwarować** – wyjadać, wykradać smaczne kąski – Musz.; Tyl. Ø. Mag. SGP Ø. Ziemia IV 783: **skwarować**.
- lapnąć, lapsnąć** – upaść, przewrócić się – Musz., /lapnąć/ – Tyl. – Zob. **-ps-**. Lud XIV 253, poza tym Mag. SGP i K Ø.
- *lubować** – kochać, podobać się itp.: *nie lubuje coś komuś* – tylko Musz. Mag. SGP Ø w tym znac. (tylko ‘smakować, służyć komuś’).
- +łobości: o łobości!** – olaboga! – tylko Musz. – Mag. SGP: *łobości kany!* z Zebrzydowic ciesz.
- *lolo** – dziecinne ubranie (jęz. dziec.) – Musz. /3, 4/. Mag. SGP *lola* ‘czapka bez daszka’, ‘koszula’ ze Sromowiec W.
- łabuzie** – gałęzie, odpadki w lesie, ‘sęki’ – Musz., Tyl. – gdy Mag. SGP i K III 57 ‘zielsko wodne, tatarak’, także ‘łodygi ziemniaków’ z róż. okolic. Zob. **chrabuzie**.

- łazuga** – ciemiega /?/ – Ziemia IV 763.
- łogosz** – ulicznik – Musz. /Lud XIV 253/, ts. Mag. SGP; ‘pasterz nieporządny’ /3/, **łagasz** – próżniak wg Ziemia IV 763, zapewne mylnie.
- łojnać** – uderzyć – Musz. /Lud XIV 253/, Mag. SGP – także z Czchowa brzes.
- łoktusa** – kobieta spoza Musz., która tu wyszła za mąż – tylko /3/.
- mamlawy** – rozlaży /człowiek/ – Musz., Tyl. – Mag. SGP ma tylko ogólnogwar. *mamlać*, a SW II 869 gwar. *mamlak* ‘człowiek niewyraźnie mówiący’.
- mamutla** – stara kobieta – Musz.
- *miłojcasyna** – wykrz., a zarazem przysł. ‘szybko’ – Musz.: *Za m. już zrobił* (tj. za czas potrzebny na przeżegnanie się: w imię Ojca i Syna...); Tyl. Ø.
- *mincelak** – kieliszek – tylko Musz. /Folw./; Mag. SGP Ø.
- +morel** – pierwiosnek (*Primula elatior*) – Musz. /tylko 3 i Wiśn./; Mag. SGP Ø.
- murać** – wyczekiwać przy murze, aż bawiący się w muranego zdołają się skryć – tylko Musz.; Mag. SGP Ø w tym znac.
- muranka** i **murany** – zabawa w chowanego – w muranego – Musz.; Tyl. Ø; Mag. SGP Ø w tym znac.
- mykłać** – płać /2/: *pomykane* /y ?/, *pomykłało się* – tylko Musz.; Mag. SGP Ø.
- nadudać** – nagadać: *Alem ci nadudała* /Musz. 2/. – Mag. SGP Ø, tylko o śpiewie dudka.
- *nakło** – mielizna, wyspa na rzece – Musz.; Tyl. Ø, Mag. SGP Ø.
- niemina** – to, ‘co nie mówi’, a więc ‘zwierzę’ – Musz.; Mag. SGP Ø.
- *nono** – part., o różnych znaczeniach: ‘ino, zaś, potem’, przynaglenie itp.: *Nono mi daj spokój* /2/, *Nono podaj to* /6/ – Musz., Tyl.; MAG Pm. 509 tylko w znac. ‘tak’ – 513/89, także Ciesz. ‘tak, tak’, kasz. ‘sprzeciw’.
- odomasz** – przyjęcie urządzone przez właściciela po skończeniu budowy lub innej roboty (po wykopkach, młóccc), gdy poczęstunek po postawieniu wiechy na domu to **wichowe** – Musz., Tyl. – w tej formie (zniekształcony góralski *hałdamas* z węg.), ale z mazurzeniem: *odomas* tylko Kacze /na Spiszu słowackim/ – AJPP m. 278.
- odrajdać** – zgubić – Musz.: *Gdzieżeś to odrajdał?* – i Tyl. /ale 5: tylko ‘stracić’/, Ziemia IV 783 – ‘odejść’ /?/; Mag. SGP cytuje tylko Musz. /Lud XIV 253/.
- ohtawiec** – ogłówka, część uprzęży na głowie konia – Tyl. – Mag. SGP z Huty (Orawa), ale w innym znac., poza tym: *ohtówka* ‘uzda, uździenica’ z Raciborskiego.
- okopka** – czub przy mierzeniu rzeczy sypkich: (talerz) z okopką – Musz., Tyl.: z **okopka**, **okopisto**. – Mag. SGP w tym znac. z Zarytego n.-tars.
- olupany** – ochlapany (błotem) – Musz., Tyl. – Mag. SGP Ø.
- omieluch** – człowiek roztrzępany, niepoważny – Musz., Tyl.; Mag. SGP Ø, K III 442 tylko *omielacz* ‘plotkarz’ z Podhala.
- opawać** – wyrabiając w korytku chleb na bochenki osypywać je mąką: opawało się chleb w waganku – Tyl. /6/. Mag. SGP: *uopować na neckach* z Ciesz., także *opalać* ‘siać, wiać, oddzielać plewy od ziarna, czyścić kaszę’ – z Puławskiego.
- *paciepa** – bezdroża w górach, krzakach, przepaść, zagubiona ścieżka – Musz., Tyl. – Mag. SGP w innych znac. ‘błoto ze śniegiem’ – z Mazowsza.
- pagacz** – placek z tartych ziemniaków, pieczony pod blachą, gdy **bulanik** – na blasze – Musz., Tyl. – Mag. SGP z Podhala: ‘zakalcowate pieczywo’, ts. K IV 9, ale w f. *pagaj*.

- +paski** – duże chleby pieczone przez Łemków na Wielkanoc. Mag. SGP tylko 1 zapis z Huty St. buczańskiej – ‘pieczywo wielkanocne’. Oczywiście od Paschy.
- planny** – plony, nieudany – Musz., Tyl.: *planna twoja żona*. Wg Km. **planny, plannik** – drań, łotr. – Mag. SGP tylko *plany* i *plony*.
- plaszanki /puasaηki/** – małe sanki. – Mag. SGP Ø.
- plyt** – 1. prom na Popradzie – Musz. /2/, informacja starego flisaka; 2. wg Km. ‘tratwa’, wg K IV 145 ‘część tratwy zbita z kilku lub kilkunastu kłoców’/z Litwy/; Mag. SGP również ‘prom’ ze Śląska /Olza rybn., Tworków racib./ – ‘tratwa’ z Suwalskiego. Ze względu na duże odległości tych dialektyzmów można wyraz uznać za typowy dla Musz.
- poczpocić się** – potknąć się – Musz. /2/, **poszpornać się, zaszportał się** – Tyl. /6/, wg Km.: **poczpotknąć się** /?/ – Mag. SGP Ø.
- +poćpiega** – przewz. – Musz. /4/ i Km.: **poćbiega**; stpol. **poćbiega** ‘żona odesłana przez męża do domu rodzinnego’, później ‘włóczęga, obieżyświat, rozwódka’, SW IV 329. Mag. SGP tylko *paćwieka* ‘niezgrabny’ – z Borów.
- podlewa** – sos – Ziemia IV 783.
- podoba** – piękność – Ziemia IV 763.
- podryndować** – biec – Musz. /Micz./, **podryndać** /3/; Mag. SGP ts., ale w znac. ‘robienie masła’ – Sandom.; K Ø.
- podszkulić** – uderzyć, rzucić twardym przedmiotem, zranić kamieniem nogę człowieka lub zwierzęcia, okulaćwając je – Musz., Tyl., ts. Mag. SGP z Lubartowej krośn. /!/
- +polindra** – włóczykij, obibok – tylko Musz. – Mag. SGP Ø.
- polucha** – latawica, nie szanująca się dziewczyna – Musz., Tyl. – Mag. SGP Ø.
- *pomytek** – szmatka do zmywania naczyń *myjak* // **pomytek** – Tyl., **pomytko** – Musz. /2/ – Mag. SGP Ø.
- popereczny** – 1. przewrotny, niezgrabny, 2. poprzeczny – Tyl. (“z ruskiego”: *na piperek*), Musz. /wg 2:/ **+pupereczny** ? – Mag. SGP Ø.
- *porandać, porańdać** – porazić, sparaliżować – Musz.: *A bodaj cie porańdało!* /2/, – *ndało* /Km./, *poryndało* – Tyl. /5, 6/; Mag. SGP Ø.
- *poraza** – przewz. ‘poczwara’: *psia porazo, ty porazo!* – Musz., Tyl. – Mag. SGP Ø.
- poruntować** – zdemolować, rozrzucić – *Musz., Tyl., także **sporuntować**. – Mag. SGP Ø.
- posada** – dom – Ziemia IV 698.
- poszpornać się** – **poczpocić się** /zob./ – potknąć się, por. K IV 290 *poszpotać się* ‘zawadzić o coś, utknąć’, *poszportać* w innym znac.; Mag. SGP *poszpotać* w in. znaczeniu.
- *pójd** – strych – Musz. **+puit** – /2/, Tyl. Ø, ale znane, por. ruskie *pid*; SW IV 332: *podek*, *pójd* ‘podniesiona część przestrzeni, np. w młynie’. Mag. SGP Ø.
- pryczo /nij./** – prycza, wyrek – Musz., Tyl., Micz.: **prycze** sic!?! /4/: **prycze** /1/. – Mag. SGP nij. – Zaryte i Żarnowiec krośn.
- pryskadetko** – sztuczny ogień choinkowy, tylko Musz. – Mag. SGP Ø.
- przehajsnąć** – przeciągnąć kijem – Ziemia IV 783.
- przeklusieć** – przecierpieć – Musz. /Lud XIV 253 i ts. Mag. SGP/.
- *przepiórka** – przepierka, bielizna z jednego prania – Musz., Tyl.- K i Mag. SGP Ø.

- przystaś** – przybysz, który ożenił się z muszynianką czy tyliczanką – Musz., Tyl., ten, który przyszał /tak 5/. Mag. SGP w podobnym znac. z Podwilka n.-tars. ‘zięć’, ale obelżywie: *ty psistaśu!*, a z Jabłonki na Orawie w ogóle ‘obcy człowiek, który zamieszka we wsi’.
- *psia poraza** – przewz., zob. **poraza**.
- purhykać** /?/ – biec szybko – tylko Tyl. /6/, Mag. SGP Ø; zob. szpurliigać.
- puryc** – Musz., Tyl. /Wiśn., 6/ **purec** /2, 5/ – nadęty, zarozumialec, “ekstra-pan”, “prync” /2/; Mag. SGP Ø, SW V 437 tylko ‘bogacz żydowski’.
- putnia** – jako przewz. – Musz. /*4, Micz./, Inni inform. Ø.
- pyc** – ?: *na pyca żyto wiązą* – Musz. /Km., +4/. Mag. SGP Ø.
- *reciaz** – łańcuch – Musz., Tyl. – Mag. SGP tylko *reciaź* ‘skobel’. Por. podhal. *reciaźki* ‘kajdany’ i ogólne wrzeciądze.
- *reciazka** – mały łańcuch – Mag. SGP tylko z Orawy cz.-śl.: *ryciażka, reciażek, reciaszek*.
- *rodle** – małe sanki – Musz.; ts. Mag. SGP: Młyny Mogiłańskie, b. p. międzychodzki. Zob. **plaszanki**.
- rom** – półka z szafeczką, wnęka w ścianie – tylko Musz. – Mag. SGP w tym znac. Ø.
- rozziobrzonny** – rozżłoszczony – Musz., Tyl. – Mag. SGP Ø; por. K V 63: *rozziebrzyć* – rozgniewać – od Tarnowa, zob. **ziobrzyć**.
- *runtować** – stukać, tłuc /Musz. 2, Tyl. 6/, rozrzucać /1/. – Mag. SGP ‘hałasować’ z Orawy.
- *ryc** – rzyć: *idź do rycy!* – Musz., Tyl. /jako łemkowskie/. – Mag. SGP Ø.
- schorować** – zachorować – Musz.- Mag. SGP tylko ‘zmizernieć przez chorobę’ – z Kramska.
- *serbać** – siorbać – Musz., Tyl.: serbie /3 os. – 2/, Mag. SGP Ø.
- sirda** – opuszczony, obdarty, nędzny, tylko Musz.: *Wyglądasz jak sirda*. Mag. SGP Ø.
- skoźlić się** – Musz. – Km., Tyl.: ‘przespać się z kim’ (o dziewczynie) /5/, czego nie potwierdził /6/: tylko przespała się, skozaczyła się, Musz. /3/ – o kimś, komu się coś nie udało. Mag. SGP Ø.
- skwarny** – łakomy – Musz., Tyl., **kwara**. Mag. SGP Ø, tylko ‘upalny’ – oraz **skwara** – jako przewz.
- *stryjanka** – /2, 3, 5/, +**stryinna** /1, 2, 3, 5/, **stryjna** /2, 6/, **stryna** /4/. – Mag. SGP **stryna** i **stryno** (jedno n).
- stymosić** – potarmosić, potargać – Musz., Tyl. – Mag. SGP: Ślemień żyw. K V 232 *stermosić* ‘pomiąć’ z lubels.
- stryżać** – wystawać – Musz. /Lud XIV 253 i Ziemia IV 763, ts. Mag. SGP/.
- suchandra** – człowiek suchy – Ziemia IV 763.
- suszki** – suchy nawóz zwierząt – tylko Musz. – Mag. SGP Ø. w tym znac.
- +**szabliki** – zapałki, por. podh. +**sfabliki** – Musz. /4/, wg /3/ tylko: **patyczki**. – Mag. SGP Ø.
- szanta** – nieporządek – Musz. – Mag. SGP Ø, SW w innych znac.
- szantać** – niezgrabnie tańczyć, deptać, Musz.: *Szantał mi po nogach; sance po nogach* /1, 3/. Tyl. Ø. Mag. SGP o chodzie ‘chwiać’.
- szantawy** – krzywonogi – Musz., także Ziemia IV 744. – Mag. SGP tylko w Ciesz. /Kozakowice/: ‘chwiejny, koślawy, szmatławy’.

- szordek** – płytki i ostry nurt rzeki – Musz., Ziemia IV 687 mylnie: *na szorkach*. Tyl. Ø. Mag. SGP Ø.
- ***szpartki** – krótkie sznurówki do butów – Musz. /4/, dzieci i /3/ – Ø. Mag. SGP Ø.
- ***szpotać /się/** – potykać się – Musz., Tyl.: *zaszpotał się* ‘utknął’. Mag. SGP: *szpotać się* ‘ts.’ – Lubatowa krośn. /!/. SW VI 659 tylko *szpotawy*.
- +**szpryca** – drażek do promu /płytu/ – Musz. Tyl. Ø. Mag. SGP z Jelenia tczews. ‘do drzewa’, i ze St. Sącza ‘krótkie wiosło do odbijania się od brzegu rybaka w łodzi’. W tym znac. *szpryca* K V 317 znad Wisły.
- szpurligać** – biec szybko natychmiast: *Szpurligaj do szkoty!* – Musz., Tyl.: *purhykać* /!/: *purhykaj prędko!* – Mag. SGP Ø.
- ***szulirz** – podlizywacz, donosiciel, skarżypyta – Musz., **szulir** – cygan przewrotny – Tyl. Mag. SGP Ø.
- ściżyć** – naglić, popędzać do roboty – Musz. /Lud XIV 253/ – ts. Mag. SGP oraz Krościenka Wyżnego krośn.
- śliniawy** – śliniący się, np. podczas mówienia – Musz., Tyl. – Mag. SGP tylko *śliniaty*.
- ta** – part. o różnych znaczeniach, dodawana do innych wyrazów, zob. niżej.
- tady** – tędy, ano – Tyl. i Musz. /tylko Micz./.
- ta faj!** – no dobrze!, na, masz – tylko Musz.
- takoj-tak** – part., zaimek przysł. potakujący: tak to, tak – Musz., Tyl. /wg 5: “z ruskiego”/. – Mag. SGP Ø.
- +**talancać** – toczyć się z góry na dół, (dawna zabawa dzieci), przewracać się – tylko Musz. – Mag. SGP Ø.
- tamędy** – tamtędy – Musz., Tyl. – Mag. SGP Ø.
- taradajka** – wózek dwukołowy – Musz., Tyl. – Mag. SGP z Huszczy bielsko-podl. w innych znac.
- telaga** (może *talaga*) – połowa wozu: przednia *t.* i tylna *t.* – Musz., Tyl. /Km.: *telega* ‘wózek dwukołowy’/. Mag. SGP *talaga* – Lubatowa krośn. i *telega* ‘zniszczony wóz’ – Lubels.
- tłoić** – mieć pragnienie: *ale mie tloi* – Musz. /3/; Lud XIV 253 i ts. Mag. SGP.
- tompielec** – topielec – Musz. Tyl. Ø; K V 392: *tąpielec* z Sąd.
- trawnica** – płachta na trawę – Musz. /Ziemia IV 714/.
- trutło** – Musz., Tyl. *trutro* /2, 6/, *ciutro* – Tyl. /5, 6/ – przew. ‘nieudany człowiek’ lub ‘coś nieudanego’, ‘człowiek niewesoły, zachmurzony’ /2/. – K V 426: *trutro* ‘o podstarzałej pannie lub starej kobiecie umizgającej się: *to stare trutro* z Krak.’
- turlikać** – biec prędko – Musz. /3/ ?, Mag. SGP Ø, tylko o dzwonek owiec i grze na flecie.
- ujno** /męs./, dop. **ujna** – wujek – Musz., przeważnie *wujek /ujek/*.
- ***uwadzić** – uwiązać – Musz., Tyl. – Mag. SGP Ø w tym znac., K VI 52 jeden zapis bez lokaliz.
- wagan** – niecka na ciasto – Musz., Tyl. Mag. SGP i K Ø.
- waganek** – mniejsza niecka, korytko: *opawało się chleb w waganku*.
- waltać** – toczyć okrągłe pnie – Musz., Tyl. /wg 6 – *w./ – Mag. SGP i K Ø.
- wanat** – próżniak – Musz. /3 i Lud XIV 253/, ts. Mag. SGP – włóczęga /Ziemia IV 763/.

- wiszka** – wieniec wieszany pod powałą zamiast choinki (może raczej ‘szczyt choinki’ = ‘mała wiecha’) – Musz., także **weselna wiszka** – Ziemia IV 784, Tyl. Ø. Mag. SGP z Dobromilskiego, nadto w innym znaczu.
- wolnawo** w wyr. **na wolnawo** – niezbyt gęsto: ziemniaki rozgniecione z wodą – Musz. – Mag. SGP ‘powoli’; **wolnawy** ‘rzadki’ i ‘powolny’ z Ciesz. K Ø.
- wyhad** – grymas – Musz. Lud XIV 253, ts. Mag. SGP; /3/ jako łemk.
- wykickać się** 1. **wykieckać się** – 1. wytoczyć się; 2. wykaraskać się (z czego) – tylko Musz. – Mag. SGP Ø.
- wyplizić** – wystawić (np. język) – Musz. /3, Lud XIV 253/, ts. Mag. SGP, Ziemia IV 763 mylnie z **-il-**: **wypilźniają sobie języki**; poza tym w formie **wyplęziac** 1. **wyplęzać** z Ciesz. i pogranicza.
- wyskirzać** – wyśmiewać, naigrawać się – tylko Musz. – Mag. SGP Ø.
- wyśpintać** – wydłubać z mozołem, nieudolnie (np. kozikiem) – tylko Musz. – Mag. SGP i K Ø.
- zachruścieć** – zachręścić: zachruściąło – Musz., Tyl. /3, 4, 6/. – Mag. SGP Ø, tylko z Kasz. w in. znaczu.
- zachtykać się** – Musz. /1/, **zachykać się** /2, 3, Km./: **aż się zachykał z płaczu**. W Tyl. tylko **zachtysnąć się**, zob. **chykać** – Mag. SGP Ø.
- zadzilinka** – dzwonek – Musz., Tyl., zob. **dzilinkać** – Mag. SGP Ø.
- zakciwy** /1, Km./, **zakciwny** /2, 3/ – Musz. – mający zachcianki, Mag. SGP -wy – Śl., Włkp.
- zamamunić** – zmamić, znęcić, zabałamucić – Musz., Tyl. – Mag. SGP tylko **zamamulić się**.
- zapadź** – Musz., zapaść – Tyl. – dziura w lesie. – Mag. SGP z n.-tars. ‘przepaść’.
- zaszczypić** – wcisnąć coś w rozszczypany pień – Musz., Tyl.; K Ø.
- zaszpotać** – poplatać – Musz. – Mag. SGP i K Ø.
- zaszpotać się** – potknąć się, zaplatać się – Tyl. /6/. Zob. **poszpocić się** i **poszpornać się**. Mag. SGP i K Ø.
- zazrak** – przew. chłopca ‘smarkacz’: **Ty zazraku, po coś tu przyszedł?** – Musz., w Tyl. Ø. Mag. SGP jako wyzwisko z Ciesz., w Istebnej ‘cud’ i ‘cudak’, ‘cud’ na Spiszu i Orawie – ze słowac. **zazrak** ‘cud’.
- zdohadać się** – zob. dohadać się. Mag. SGP Ø.
- zgórzwany** – zmięzwiony, zmirwiony – Musz.; Tyl. Ø, Mag. SGP Ø.
- ziobrzyć** – 1. denerwować się, 2. narzekać, robić wymówki pod nosem. Musz., Tyl., **rozziobrzony** – rozżłoszczony. K i Mag. SGP Ø.
- zlómpić** – przetrwonić: **zlómpił, przetyrmanił** – Musz.; Mag. SGP i K Ø.
- złubować** – polubić – tylko Micz. i /4/; por. SW VIII 523 **złubić**. Mag. SGP tylko **polubować** ‘o lekarstwie’ z dąbr.-tarn.
- zmamunić** = **zamamunić** (zob.) – otumanić – Musz., Tyl.: **tak mnie coś zamamuniło**. – Mag. SGP tylko **zmamić** i **zmanić**, K **zmamić**.
- żywan** – grubianin – Musz. /3/ i Lud XIV 253, ts. Mag. SGP; K Ø.

**Wyrazy muszyńskie zanotowane przez Kmiotowicza, Miczulskiego
lub Wiśniowskiego**

- babik, babisyn* – chłopak nieślubny /Km./ – K Ø.
- bliźnice* – bliźnięta, chłopak i dziewczyna. Tak PPod.165, także Mag. SGP i K I 90 z Mazowsza.
- bosorkania* – czarownica – Mag. SGP Ø.
- chapiec* – kij /Km., potwierdza też 4/. Mag. SGP i K Ø.
- ciabzia* – rzadka ciecz, rzadkie błoto /Km./ – Mag. SGP i K Ø.
- ciamatyszka* – jakaś roślina /Km./ – Mag. SGP i K Ø.
- ciura* – przezwisko /Micz./.
- czarnoksiężec* – /Km./ – K Ø.
- czerkać* – szczekać, hałasować naczyniem /Micz./.
- fniukać* – węszyć /Km./ – Mag. SGP i K Ø.
- +gańba* – hańba /?/ /Km./, SW I 51 jako stary wyraz 'wstyd'. K II 53 z różnych okolic.
- gartak* – człowiek chory na tarczycę /Wiśn./ – Mag. SGP i K Ø.
- gliśnik* – glistnik, moje inf. tylko *jaskólcze ziele*.
- gonga* – ? /Km./: *Bo złe nie śpi, gonga wszędy* /Micz./ – Mag. SGP i K Ø.
- jerum!* – wykrz. ozn. narzekanie. – Por. K II 242 /pod *je!*.
- ksić* – kąsać, pożerać /Micz./ /3: *kusić!* – K i Mag. SGP Ø.
- kućkać* – ? /Wiśn./, ja znam jako prowincjonalizm sądecki /*kuśkać!* – dłubać, nieudolnie robić; Mag. SGP 'pitrasieć' z bielsk. śląs. K Ø.
- kulesza* – potrawa z razowej mąki, czyr, podawana z roztopioną słoniną zamiast z mlekiem /Micz./.
- kwiczkania* – czarownica /?/ – Mag. SGP Ø.
- łydka* – /Micz./, inf. Musz. i Tyl. tylko *tódka* /*utka!*.
- macerania* – przezwisko – Mag. SGP Ø.
- modra maść* – ?; por. K II 180 *modry kamień* – Mag. SGP Ø.
- niekie* – niczym, niby, jakby – /Km./ – K Ø.
- odkla* – odkąd, K III 398 tylko *odkiela*.
- paparyja* – czyr, bryja, mieszanka /Km./, zob. *czyr* – Mag. SGP Ø. K IV 31: *paparacha* 'prażucha' z Maz.
- parzeniec* – /Km./ Musz. /2:/ *parzonka* /?k/ /3:/ *parzenica* – ziemniaki lub sieczka zaparzone (dla bydła). – Mag. SGP tylko *parzenina*. K IV 44: *parzenice*.
- perlik* – duży żelazny młot gospodarski /Micz./.
- poziór* – uważać, zwracać na coś uwagę /Micz./.
- przefazować* – przetrzeć przez sito – /Wiśn./ – Czy nie pomyłka zam. *przefasować?* – K Ø.
- /ryngwa/* – rynna – /Km./: *+ryngwa* /1/, ale niepewne. Mag. SGP Ø.
- rzykać* – odmawiać pacierz /Km./.
- ślepak* – jaskier /Wiśn./ – Mag. SGP i K Ø.
- wyry* – wiry /?/ – zapewne ruska fonetyka.
- wrałczeć* – 'miałczeć' /Micz./.
- zraz* – właśnie, akuratnie /Km./ = jak raz (zob.) – K i Mag. SGP Ø.

Wykaz stosowanych skrótów:

AJPP – *Atlas językowy polskiego Podkarpacia*, M. Małecki, K. Nitsch, Kraków 1934.

K – J. Karłowicz, *Słownik gwar polskich*, t. I – VI, Kraków 1900-1911.

Km. – Franciszek (Frank) Kmietowicz, *Czarownica*, Londyn 1956.

Lud XIV – F. J. Tryszczyła, *Muszyna w powiecie nowosądeckim*, Lud, t. XIV (1908).

Mag. SGP – *Magazyn Słownika gwar polskich* (Instytut Języka Polskiego PAN w Krakowie).

Micz. – Stanisław Miczulski.

Ppod. – E. Pawłowski, *Gwara podegrodzka...*, Wrocław 1955.

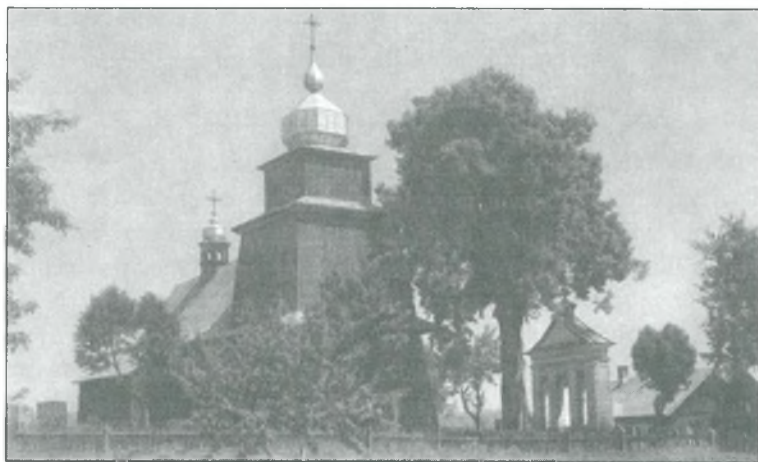
Wiśn. – Witold Wiśniowski.

Ziemia IV – H. Nuzikowska, *Biskupie miasteczko [Muszyna]*, Ziemia, t. IV (1913).

Ø – wyraz nieznan lub brak wyrazu w cytowanym źródle.

Spis informatorów:

1. Zofia Gościńska z Muszyny; 2. Franciszek Śliwa z Folwarku; 3. Antoni Wilczyński z ul. Ogrodowej; 4. Wiesława Czerniec, kierowniczka miejscowego Muzeum Regionalnego PTK, mająca rodzinę na Folwarku; 5. Maria Kawałowa z Tylicza; 6. Paweł Królikowski z Tylicza (także sporadycznie jego żona Maria).

Kościół w Tyliczu (pocztówka z lat 30., ze zbiorów *Almanachu Muszyny*)